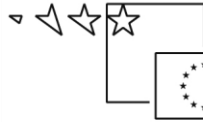

občina **LENDAVA**
LENDVA község

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

VINARIUM
LENDAVA

Poročilo o izvajanju projekta »Razgledni stolp na turistični cesti Lendavske Gorice«

(v referenčnem obdobju: september 2015 – december 2016)

Pripravili:

Danijela Levačič - OU Občine Lendava

Lidija Baša OU - Občine Lendava

Damjan Hozjan - TZ Lendava vabi

Številka: 024-0006/12-213

Lendava, 10. julij 2017

Operacijo Razgledni stolp na turistični cesti Lendavske gorice je delno financirala Evropska unija, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Operacija se je izvajala v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«, prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi«.

Vsebina:

I.	PRAVNE PODLAGE IN DOKUMENTACIJA	3
II.	OSNOVNI PODATKI.....	4
1.	Osnovni podatki projekta	4
2.	Območje projekta – Vinsko turistična cesta.....	5
3.	Osnovni podatki turistične ceste in objekta Stolp Vinarium Lendava.....	6
4.	Osnovni podatki izvajalcev projekta.....	7
III.	DOSEGANJE CILJEV IN IZVEDENE AKTIVNOSTI	10
1.	Doseganje ciljev projekta	10
2.	Vplivi na razvoj turističnega območja.....	11
3.	Neposredni učinki na razvoj turizma v regiji	12
IV.	POSLOVANJE V REFERENČNEM OBDOBJU	14
1.	Zagon projekta (september – december 2015)	14
2.	Referenčno leto 2016	21
V.	POVZETEK REVIZIJSKEGA POROČILA.....	30
VI.	ZAKLJUČNE UGOTOVITVE REFERENČNEGA OBDOBJA 2015-2016	32

POVZETEK

Projekt razgledni stolp na turistični cesti Lendavske gorice se je pričel leta 2012 s pridobitvijo gradbenega dovoljenja in pomeni nadaljevanje prizadevanj za razvoj lendavske vinsko-turistične ceste. Nadaljeval se je leta 2013 s pripravo vloge za pridobitev EU sredstev in 2014 s podpisom pogodbe o sofinanciranju. V letu 2014 so sprejete vse ključne odločitve in smernice glede izvedbe projekta. Narejena je recenzija celotnega projekta, izvedena javna razgrnitev – obravnava predlaganih sprememb in njihova potrditev na seji občinskega sveta (maja 2014). V skladu s temi odločitvami in smernicami se je nadaljevalo z izvajanjem projekta, ki je v investicijskem smislu zaključen leta 2015, vsebinsko glede doseganja ciljev in pogojev pa traja do leta 2020. V gradivu so navedene pravne podlage in potrjene usmeritve, ki so bile upoštevane pri pripravi in izvajanju projekta. Podane so informacije, ki potrjujejo, da je projekt presegel ambicije pospeševanja turizma na vinsko-turistični cesti in v Občini Lendava. Pozitivni vplivi projekta so zaznani na širšem območju, ki ga pokriva radius cca. 50 km. Pojasnjene so vloge izvajalcev projekta, pri čemer imata ključno vlogo Občinska uprava Občine Lendava in na javnem pozivu izbran izvajalec Turistična zveza Lendava vabi s svojimi podizvajalci, med katerimi je tudi Magdalena Rudaš s.p. Vloga Turistične zveze Lendava vabi je pomembna pri izvajanju projekta ter pri povezovanju in vključevanju lokalnih turističnih dejavnikov. Za razumevanje projekta in uporabljeno terminologijo pri izvajanju projekta so navedene informacije pomembne.

Cilji projekta so v obravnavanem obdobju delno ali v celoti doseženi. Tržna in razvojna uspešnost projekta je preseгла vsa pričakovanja ter presenetila strokovno in laično javnost (odziv obiskovalcev, medijev, poznavalcev turizma in turističnih združenj). Marketinške aktivnosti so glede na rezultate projekta bile dobro zastavljene. Uspeh se lahko samo delno pripiše naključnim dejavnikom, vse drugo je rezultat konkretnega dela in vlaganj že od leta 2014.

V štirih mesecih leta 2015 smo zabeležili 29.315 obiskovalcev, kar je na ravni načrtovanega za celo leto. Trg je že v letu 2015 potrdil pravilnost odločitve, da bodo cene na rvani, ki bodo zagotavljale neto prihodek v višini ~5 EUR po obiskovalcu. Prihodki v letu 2015 so znašali 151.822,03 EUR brez DDV, vsi stroški 122.350,18 EUR in finančni izid 37.464,27 EUR, ki je v celoti nakazan občini. Poskusno-zagonsko obdobje v letu 2015 kljub pozitivnim rezultatom ni podalo ustreznih odgovorov glede zagotavljanja trajnosti projekta (prekratko obdobje). Podobno se je dogajalo v prvih mesecih leta 2016. Sledil je velik skok števila obiskovalcev, tako, da smo jih leta 2016 zabeležili 94.253. kar je za 135% več od optimistično načrtovanega. Prihodki so znašali 455.786,72 EUR brez DDV, vsi stroški pa 279.220,24 EUR in finančni izid 176.566,48 EUR, ki je akontativno in s končnim poračunom nakazan občini. Notranja revizija je potrdila pravilnost izkazanih rezultatov za leto 2016 in podala priporočila za nadaljnje poslovanje, med katerimi je tudi potreba po povečanju števila redno zaposlenih izvajalcev kar bo vplivalo na ekonomiko poslovanja in zmanjšalo tveganja iz naslova varnosti (v prometu in na lokaciji). Izkazana potreba po povečanju neposrednih stroškov pri izvajanju projekta (lastne zmogljivosti izvajalca) je skladna s cilji glede zaposlovanja. Za ohranitev števila obiskovalcev bodo potrebna nadaljnja vlaganja v trženje, marketing in razvoj, ki se izkazujejo kot posredni strošek projekta. Pozitiven finančni izid in iz tega naslova zbrana sredstva je potrebno namensko porabiti za

projekt v skladu s pravili projekta. Zaradi kompleksnosti projekta je potrebno stalno optimiranje.

Rast prometa in prometne omejitve v gričevnatem delu se kažejo kot področje največjih tveganj pri izvajanju projekta. Prav zaradi tega bo potrebno poiskati ustrezne strokovne (prometne in trženjske) rešitve za optimiziranje prometa pri doseganju ciljev projekta. Zaradi kompleksnosti projekta je smiselno na ravni občine oblikovati projektno skupino, ki bo sproti spremljala njegovo izvajanje.

Poskusno in referenčno obdobje 2015 – 2016 je pokazalo, da je projekt uspešen in presega vsa pričakovanja. Večji odkloni in tveganja niso ugotovljena, kljub temu je potrebno slediti priporočilom, opraviti potrebne korekcije in izdelati načrt izvajanja projekta do leta 2020.

I. PRAVNE PODLAGE IN DOKUMENTACIJA

1. Sklep občinskega sveta – 37. seja z dne 17.7.2013
 - Odločitev o prijavi projekta »Razgledni stolp na turistični cesti Lendavske gorice«
2. Sklep občinskega sveta – 38. seja z dne 25.9.2013
 - Potrditev investicijskega programa »Razgledni stolp na turistični Lendavske gorice«
(zahteva po dopolnitvi trženjskega načrta)
3. Informacija občinskemu svetu - 45. seja z dne 17.4.2014
 - Podaljšanje roka za izvedbo projekta zaradi sprememb na projektu
4. Sklep občinskega sveta – 46. seja z dne 21.5.2014
 - Potrditev gradiva »Recenzije in izboljšave na projektu Razgledni stolp na turistični cesti Lendavske gorice«
 - Potrditev predvidenih marketinških aktivnosti za doseganje ciljev
5. Prijava na razpis (VII. javni poziv v letu 2013)
6. Pogodba o sofinanciranju projekta z dne 17.4.2014
 - Aneks k pogodbi z dne 24.10.2014
7. Razpis za izbor izvajalca – november 2014
8. Pogodba z izvajalcem gradbenih del (januar 2015)
9. Javni poziv za izbor izvajalcev za upravljanje projekta (izvajanje določenih nalog) in vodenje projekta – julij 2015
10. Podpis pogodbe s TZLV z dne 1.9.2015
 - za sklop A1 in A3 ter z obveznostjo, da TZLV podpiše tudi podizvajalsko pogodbo z Magdo Rudaš s.p. za sklop A2
11. Sklenitev Aneksa št. 1 k osnovni pogodbi s TZLV z dne 13.9.2016 – veljavnost od 01.01.2016
 - urejanje nakazila sredstev lastnici (deleži v prihodkih), terminologija upravljanja (naloge s področja upravljanja) ter definiranje obveznosti vlaganj v trženje, marketing in razvoj iz prihodkov TZLV.
12. Sklenitev Aneksa št. 2 k osnovni pogodbi s TZLV z dne 30.3.2017 – uporaba od 1.9.2015, uredi se poračun med vsemi prihodki in odhodki za leto 2015 in leto 2016 ter nakazilo pozitivnega salda lastnici objekta.
13. Sklep občinskega sveta – 15. seja z dne 8.6.2017
 - Interna recenzija projekta zaradi bistveno spremenjenih pogojev pri izvajanju projekta ter odprava ugotovljenih tveganj na podlagi referenčnega obdobja 2015 – 2016
14. Mnenje Odbora za gospodarstvo, kmetijstvo in turizem z dne 22.06.2017
15. Poročilo o opravljeni notranji reviziji projekta Vinarium Lendava

Vir: Arhiv Občinske uprave in Občinskega sveta Občine Lendava in spletna stran občine (na povezavi <http://www.lendava.si/sl/projektiobcine/razgledni-stolp>)

II. OSNOVNI PODATKI

1. Osnovni podatki projekta

Polni naziv projekta:	Razgledni stolp na turistični cesti Lendavske gorice
Začetek projekta:	12. 8. 2013
Zaključek projekta:	31. 8. 2015
Status projekti:	zaključen / zagotavljanje trajnosti projekta
Zagotavljanje trajnosti projekta: (obdobje petih let po zaključku operacije)	1. 9. 2015 – 31. 8. 2020
Vrednost celotnega projekta: (gradnja, notranja in zunanja oprema, zunanja ureditev, usposabljanje kadra, nadzor, informiranje in obveščanje)	2.353.220,27 EUR
Vrednost gradnje:	1.840.285,05 EUR
Vrednost sofinanciranja (EU sredstva):	950.775,32 EUR
Vrednost opredmetenih sredstev:	2.269.466,70 EUR
Letna amortizacija opredmetenih sredstev:	91.562,64 EUR

Povzetek vsebine

Z izvedbo projekta se je načrtovala razširitev turistične ponudbe s postavitvijo razglednega stolpa v Lendavskih gorica pri vaškem domu, razvoj novih turističnih produktov ter usposabljanje ustreznega kadra za trženje in promocijo. S projektom se izboljša turistična ponudba na turistični cesti Lendavske gorice ter s tem spodbudi gospodarski in turistični razvoj. Pridobljena infrastruktura (razgledni stolp) je javna turistična infrastruktura in kot turistični produkt vključena v ponudbo občine in širše regije. Izvedba projekta spodbuja ustvarjanje novih delovnih mest, predvsem na področju turizma. Projekt prispeva tudi k ureditvi okolju prijaznega lokalnega prometa za turiste in lokalno prebivalstvo.

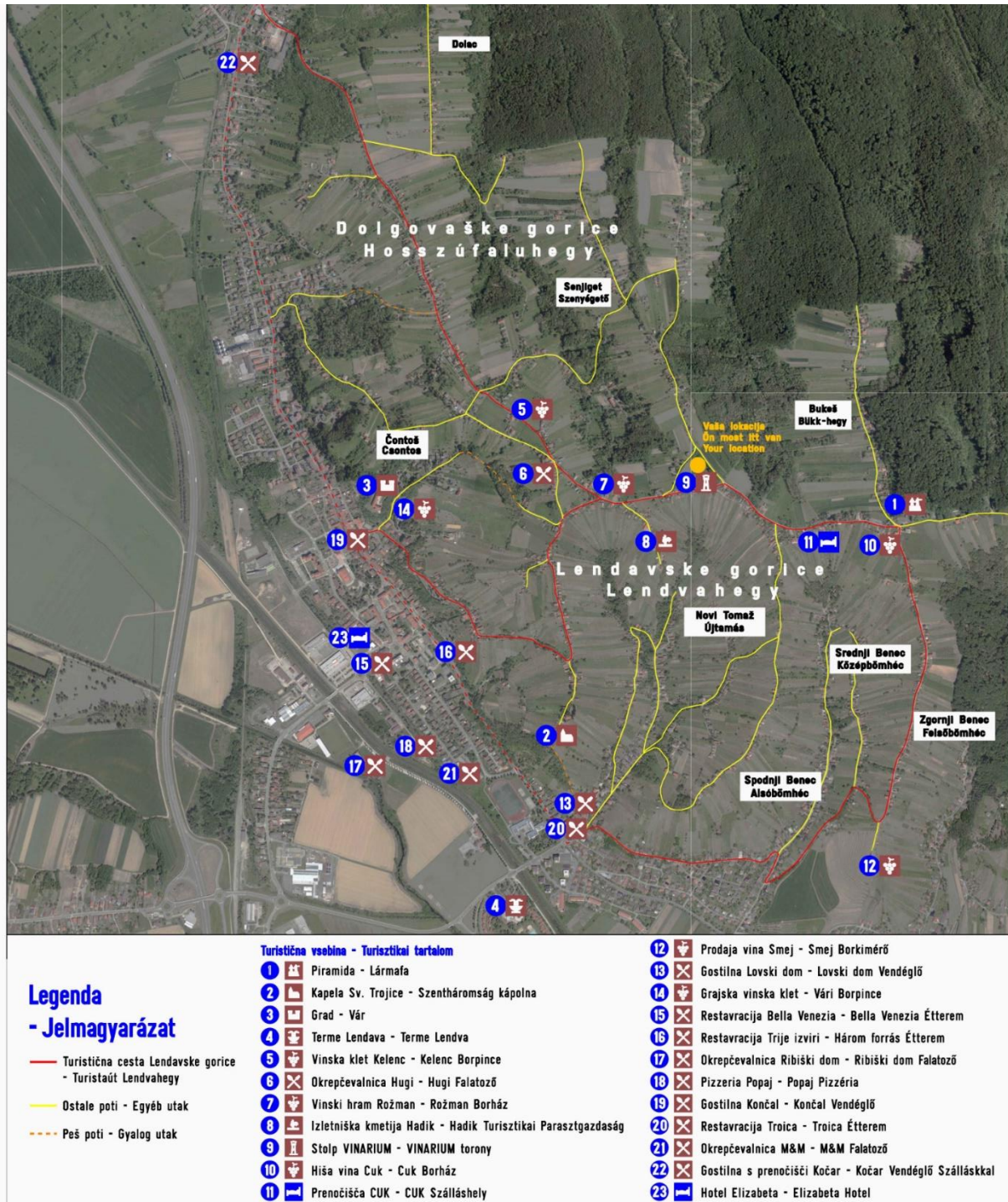
Ciljne skupine

Ciljna skupina so v prvi vrsti turisti in drugi obiskovalci območja. Ciljna skupina so tudi ponudniki storitev na turistični cesti (vinotoči, izletniške kmetije, gostišča, prenočišča), prebivalci regije, nezaposleni in iskalci zaposlitve.

2. Območje projekta – Vinsko turistična cesta

Projekt vinsko turistična cesta je bil podprt s sredstvi EU v obdobju 2010-2011, ko smo posodabljali prometno infrastrukturo. Izgradnja stolpa Vinarium je nadaljevanje teh aktivnosti za aktiviranje turistične ceste.

Slika 1: Prikaz območja vinsko turistične ceste

Opomba: Upravičeni stroški se nanašajo na to območje.

3. Osnovni podatki turistične ceste in objekta Stolp Vinarium Lendava

PODATKI O OBJEKTU		PODATKI O TURISTIČNI CESTI	
Tlorisna površina:	293,19 m ²	Površina območja:	817 ha
Oblika:	okrogla	Površina vinogradov:	250 ha (ocena)
Višina:	53,50 m	Dolžina cest:	23.880 m
Število etaž:	pritličje + 9 etaž (ena zastekljena)	Število ponudnikov vin:	9 (ocena)
Dostopnost:	Dvigalo in montažne stopnice	Število ponudnikov nočitev:	5 (ocena)
Letno število obiskovalcev:	94.257	Število oseb s stalnim bivališčem:	976
Celostna grafična podoba – CGP:	Last občine	Letno število obiskovalcev:	150.000 ocena

Slika 2: Glavne turistične atrakcije na vinsko-turistični cesti

Grad (muzej, razstave)

Kapela Sv. trojice (kapela, mumija)

Hiša vina Cuk (vinotoč)

4. Osnovni podatki izvajalcev projekta

4.1. Občinska uprava Občine Lendava

Občina Lendava je v zvezi s projektom zadolžena za ustrezno prostorsko planiranje tako, da se omogoči razvoj turizma in gostinstva skladno z veljavnimi prostorsko ureditvenimi načrti. Občina izvaja svoje pristojnosti tudi na področju komunalnega urejanja območja, varstva okolja in zagotavljanja prometne varnosti. Občina je izvedla investicijo »razgledni stolp« z namenom spodbujanja turizma, je lastnica objekta s pripadajočimi zemljišči in komunalno opremo. Za izvedbo investicije je pridobila sredstva EU in prevzela obveznosti za doseganje ciljev projekta ter zagotavljanje trajnosti projekta v obdobju 5 let, v katerih projekt ne bo ustvarjal dobička. Po petih letih bo občini preostala obveznost iz naslova lastništva, kar pomeni, da lahko podeli koncesijo, prenese objekt v upravljanje drugim ali ohrani še naprej aktivno vlogo pri vodenju in upravljanju Stolpa Vinarium. Objekt ni bil prenešen v upravljanje Turistični zvezi Lendava vabi, ki je na podlagi pogodbe prevzela samo izvajanje operativnih nalog s področja upravljanja in vodenja celotnega projekta.

Naziv:

občina **LENDAVA**
LENDVA község

Sedež: Glavna ulica 20, 9220 Lendava

Telefon: 02 577 25 00

E-pošta: obcina@lendava.si

Odgovorne osebe: predstojnik mag. Anton Balažek

Tajnik: Aleksandra Kozak

Vodja projekta: Robert Recek
(v času gradnje)

Skrbniki pogodb: Danijela Levačič in Lidija Baša

4.2. Turistična zveza Lendava vabi

Turistična zveza Lendava vabi je sodelovala pri pripravi projekta na področju organiziranja ponudnikov, informiranja ter organizacije turističnega podpornega okolja in turistično promocijskih aktivnosti. Na podlagi javnega poziva julija 2015 je Turistična zveza Lendava vabi izbrana za izvajanje nalog s področja operativnega upravljanja in vodenja projekta Razgledni stolp na turistični cesti Lendavske gorice. Pogodba je sklenjena za obdobje 5 let z možnostjo odpovedi pogodbe, če se ne dosegajo predvideni rezultati. Izvajalec TZ Lendava vabi je zavezana k vključevanju svojih članov in drugih turističnih dejavnikov, ki jih povezuje, v izvajanje projekta. Pogodbena obveznost TZ Lendava vabi je bila sklenitev pogodbe z Magdo Rudaš s.p., ki se je prijavila na razpis za izvajanje gostinske dejavnosti v objektu. Na lokaciji stolpa ter v odgovornosti do projekta in občine nastopa en izvajalec, to je TZ Lendava vabi.

Naziv zveze: TURISTIČNA ZVEZA LENDAVA VABI –
TURISZTIKAI SZÖVETSÉG LENDVA VÁRJA ÖNT

Sedež zveze: Kranjčeva ulica 4, 9220 Lendava

Telefon: 01 200 98 83

E-pošta: info@lendava-vabi.si

Kratek opis: Turistična zveza Lendava vabi (TZLV) je samostojna, prostovoljna in nepridobitna organizacija, ki združuje in povezuje registrirana društva, organizacije ter druge pravne osebe, samostojne podjetnike, druge organizirane skupnosti z namenom pospeševanja in razvoja turizma v občini, zagotavljanja kvalitetnih vsebin s področja turizma in dvig kvalitete turističnih dejavnosti.

Članstvo: 43 članov

Vodenje: Skupščina ustanoviteljev, izvršni odbor, nadzorni odbor, predsednik, predsedstvo in programski svet

Odgovorne osebe: Janez Somi - predsednik, organizator – Miha Kovačič v l. 2015 in Damjan Hozjan v l. 2016

a) Magda Rudaš – nosilka dopolnilne dejavnosti

Je pomemben dejavnik gostinske ponudbe na Stolpu Vinarium, ker je že pred tem bila na trgu uveljavljena kot ponudnica lokalnih dobrot. Bila je izbrana kot edini ponudnik za gostinske storitve v notranjosti objekta. Pri usklajevanju organizacije ponudbe in

dela je prišlo do skupne ugotovitve, da mora obveznosti do Občine Lendava v celoti prevzeti Turistična zveza Lendava vabi, ki sklene pogodbeno razmerje z izbranim izvajalcem Magdo Rudaš za notranjo gostinsko ponudbo.

b) Ponudniki zunanjih gostinskih storitev

To so lokalne pravne in fizične osebe, ki jih za določeno časovno obdobje ali občasno angažira Turistična zveza Lendava vabi tako, da izpolni zahtevo po stalni ponudbi lokalnih produktov na zunanji lokaciji Stolpa Vinarium. Za organizatorja in izvajalca zunanjih gostinskih storitev je na podlagi javnega poziva bila izbrana Turistična zveza Lendava vabi. V organizirano ponudbo se skuša vključevati tudi druge ponudnike na vinsko-turistični cesti (na njihovi lokaciji).

c) Ponudniki in izvajalci različnih programov, dogodkov in akcij na lokaciji Stolpa Vinarium

To so različna kulturna, športna, vinogradniška društva in dobrodelne organizacije, ki pomembno prispevajo k kakovosti ponudbe. Relacije z njimi v celoti ureja Turistična zveza Lendava vabi.

III. DOSEGANJE CILJEV IN IZVEDENE AKTIVNOSTI

1. Doseganje ciljev projekta

Razgledni stolp Vinarium Lendava sledi zastavljenim ciljem v projektni prijavi. Nekatere cilje je v celoti dosegel, nekatere le delno, ker jih je potrebno doseči v 5 letnem obdobju zagotavljanja trajnosti projekta.

Splošni cilji projekta so predvsem¹:	V celoti	Delno	Nedoseženo
Razvoj turizma in promocija regije.		X	
Spodbujanje gospodarskega in turističnega razvoja.		X	
Ohranitev in revitalizacija gospodarske dejavnosti na turistični cesti.		X	
Povečanje prepoznavnosti in atraktivnosti turistične ceste, občine in celotne Pomurske regije.	X		
Bogatitev obstoječe turistične destinacije (turistična cesta).	X		
Povezava obstoječe ponudbe z novo turistično ponudbo.		X	
Spodbujanje razvoja turističnih produktov ter storitev, ki temeljijo na naravni dediščini.		X	
Povečanje števila obiskovalcev.	X		

Specifični cilji projekta so²:	V celoti	Delno	Nedoseženo
Postavitev razglednega stolpa v goricah.	X		
Izdelava kataloga tipskih načrtov objektov za gradnjo na tradicionalni način (blato in slama).	X		
Usposabljanje kadra za razvoj in trženje turističnih produktov.		X	
Povečanje turistične ponudbe na turistični cesti z novimi produkti (razgledni stolp, zasnova apartmajskega naselja, ponudba eko izdelkov.		X	

¹ Splošni cilji so cilji, ki smo jih delno dosegli z realizacijo specifičnih ciljev. Izvajanje aktivnosti za doseganje trajnosti projekta so ključni za doseganje in uresničevanje splošnih ciljev. Zaključek operacije ne pomeni konec projekta. Obveznost izvajanja aktivnosti za doseganja trajnosti projekta in uresničevanja splošnih ciljev je po operaciji obvezna do 31. 8. 2020.

² Specifični cilji projekta so bili doseženi ob zaključeni operaciji.

MERLJIVI REZULTATI PROJEKTA			
Kazalniki	Načrtovano ob prijavi	Doseženo do 31.12.2016	Opis
CILJI OZ. KAZALNIKI IZ PRIJAVE IN POGODBE O SOFINANCIRANJU			
1. Izgradnja stolpa kot urejene turistične točke	1	1	Razširitev turistične ponudbe s postavitvijo razglednega stolpa kot osrednje turistične točke na turistični cesti Lendavske gorice
2. Širitev ponudbe - število novih turističnih produktov / storitev	3	3 (realizirano na mikro lokaciji)	Razviti trije novi turistični produkti: 1. razgledni stolp 2. ponudba eko oz. domačih izdelkov - zagotovljeno v samem stolpu (ponudba lokalnih vin v vinoteki in domačih peciv v gostinskem lokalu) oz. v hišicah pri stolpu (domači izdelki npr. vina, langoši, mesnine itd.) 3. zasnova apartmajskega naselja (katalog vzorčnih objektov kot ponudba za zainteresirane vlagatelje)
3. Število ustvarjenih delovnih mest kot posledica izvedene operacije	2	3,5	neposredne zaposlitve na področju turizma
CILJI IZ MARKETINŠKEGA NAČRTA			
4. Število obiskovalcev stolpa	največ 40.000 /letno	94.253	Število obiskovalcev se meri na podlagi prodanih vstopnic, število vseh obiskovalcev (stolp + gostinski lokal + ponudba hišk) je še višje

2. Vplivi na razvoj turističnega območja

- V letu 2016 smo po zaslugi projekta postali 3. najbolj obiskana turistična destinacija v Sloveniji (za Postojnsko jamo in Blejskim gradom).
- Močno se je povečalo število turističnih obiskovalcev ter povpraševanje po turistično-gostinskih storitvah na območju do 50 km.
- Festival Vinarium je postala mednarodno prepoznavna turistično-promocijska prireditev.
- Projekt je strokovna javnost na nivoju Slovenije izbrala za najbolj kreativen in uspešen turistični projekt.
- S projektom se je Lendava uvrstila med 25 najuspešnejših turističnih krajev v Sloveniji (časnik Finance).
- Projekt je veliko prispeval k turistični promociji Lendave, Pomurja in Slovenije.

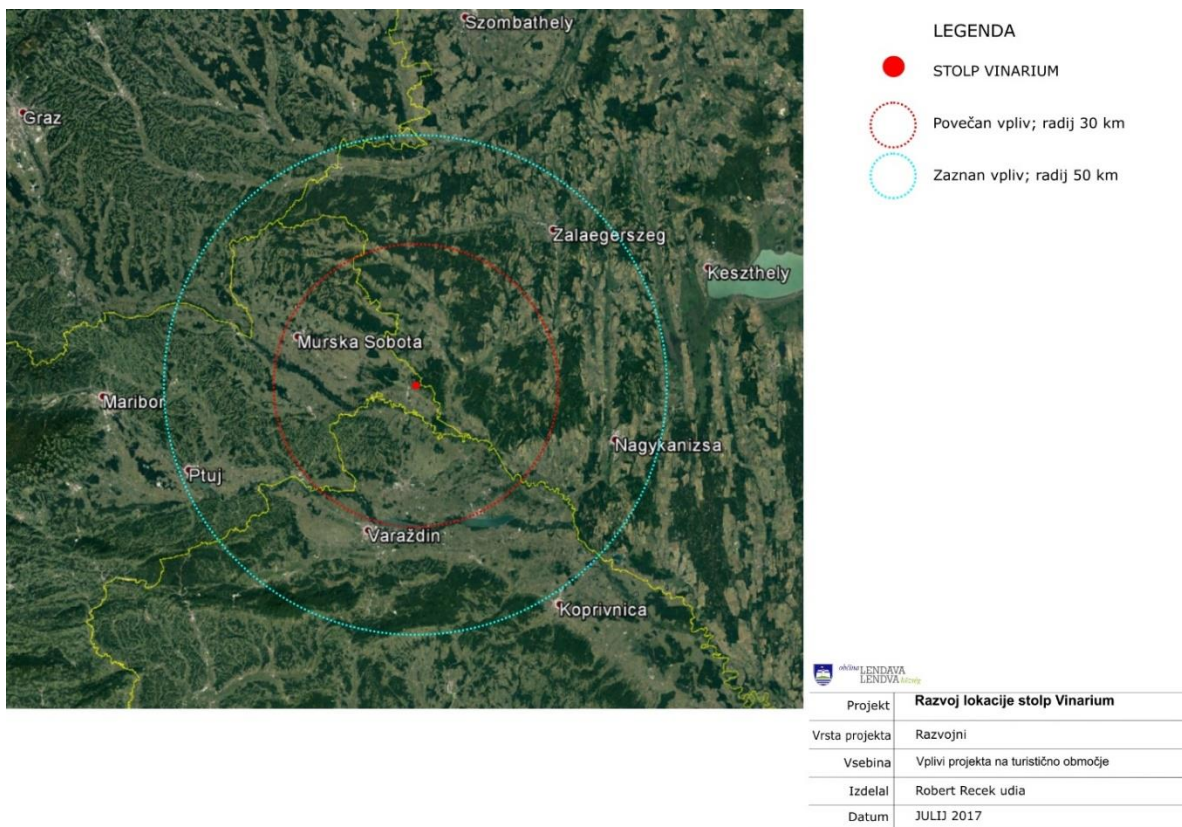
- Rezultati in uspešnost projekta je v veliki meri rezultat spodbujanja razvoja turizma v občini zlasti po letu 2012, ko je pridobljeno gradbeno dovoljenje za gradnjo stolpa.

3. Neposredni učinki na razvoj turizma v regiji

a) POGLED V 4 DRŽAVE IN SMERI NEBA

Slogan »Pogled v 4 države« se je povsem obnesel in privablja številne obiskovalce. Močno se je povečalo povpraševanje po gostinskih storitvah in povečala možnost prodaje lokalnih produktov. Stolp Vinarium ima vse značilnosti širšega regijskega in čezmejnega projekta.

Slika 3: Vplivno območje

b) NAUJSPEŠNEJŠI TURISTIČNI PROJEKT V LETU 2016

»Sejalec« je najvišje priznanje, ki se podeljuje najuspešnejšemu in najbolj inovativnemu projektu na področju turizma v Sloveniji. Stolp Vinarium je neposredno prispeval k turistični razpoznavnosti ter obiskanosti Lendave in Pomurja.

Slika 4: Priznanje za najuspešnejši turistični projekt v državi v letu 2016

IV. POSLOVANJE V REFERENČNEM OBDOBJU

1. Zagon projekta (september – december 2015)

1.1. Odpiralni čas in število zaposlenih

Na podlagi potrjene dokumentacije s strani občinskega sveta (investicijski program, povzetek marketinškega načrta in dokument javne razgrnitve) je bilo predvideno obratovanje 5 dni v tednu, 8 ur na dan in največ 3 redne zaposlitve pri izbranem izvajalcu. Praksa je pokazala, da mora biti optimalni čas najmanj 6 dni v tednu (ponedeljek zaprto), pričakovanja obiskovalcev pa so bila večja glede na zmogljivosti izvajalca. Odpiralni čas je bil presežen za 23 % glede na načrtovano.

Obratovanje in odpiralni čas:

Obratovanje: 4 mesece

Odpiralni čas: september, oktober: *torek, sreda, četrtek: 9 - 18*
petek, sobota, nedelja: 9 - 19

november: *torek, sreda, četrtek, petek: 10 - 16*
sobota: 10 - 18
nedelja: 10 - 17

december: *nedelja, torek, sreda, četrtek: 10 - 17*
petek, sobota: 10 - 19

SKUPAJ odprto: 106 dni

SKUPAJ zaprto: 15 dni

Število zaposlenih: 2,5 oseb

Opravljenih je bilo 2848 učinkovitih ur dela, od tega so zaposleni v Turistični zvezi opravili 2200 učinkovitih ur (vključno z nadurami).

Povprečna bruto plača v letu 2015 je znašala 1.113,97 EUR, kar predstavlja 71,60% povprečne bruto slovenske plače in 82,42% od povprečne bruto plače zaposlenih v OU Občine Lendava.

Struktura zaposlenih*:

Nazivi delovnih mest	Število
Informatik - organizator	1
Receptor-informator (promotor)	1
Čistilka	0,5

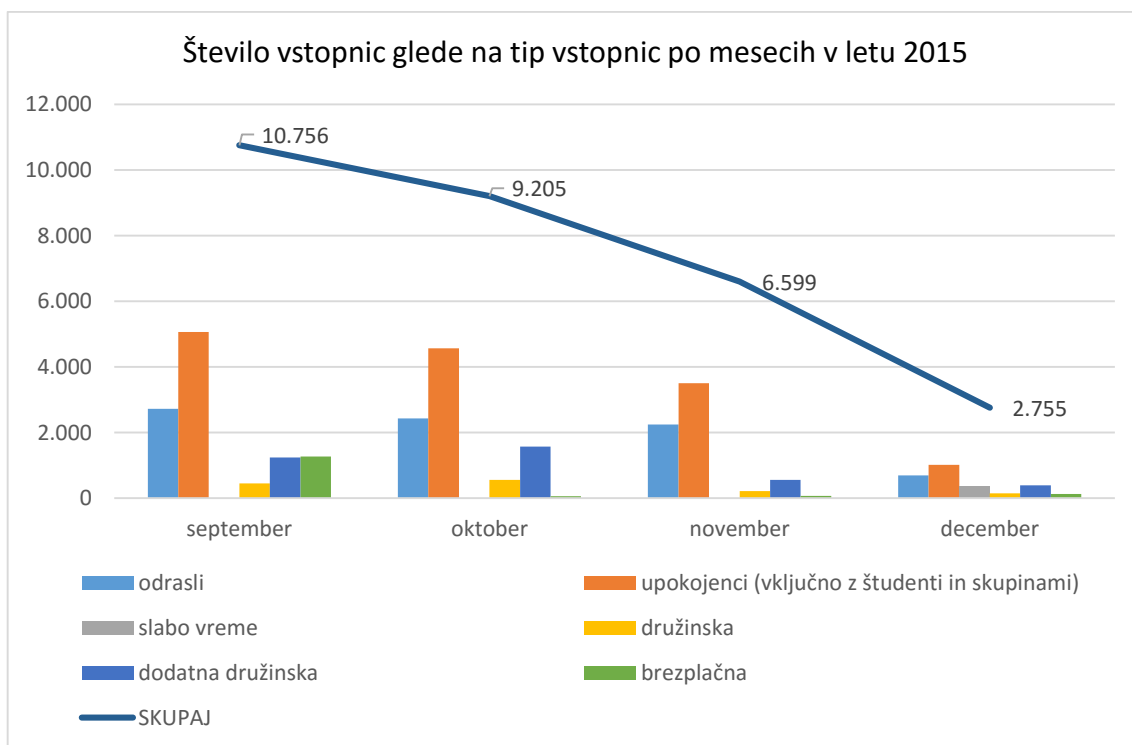
* Opomba: Dodatno angažiranje na podlagi javnih del, pogodbenih del in nadurnega dela.

Pri zagonu projekta so bili v letih 2014 in 2015 angažirani številni lokalni turistični dejavniki in posamezniki. Priprave na zagon projekta so se pričele že v letu 2014 s krepitvijo podpornih aktivnosti, promocije in organiziranosti.

1.2. Število obiskovalcev in prihodki v obdobju september – december 2015

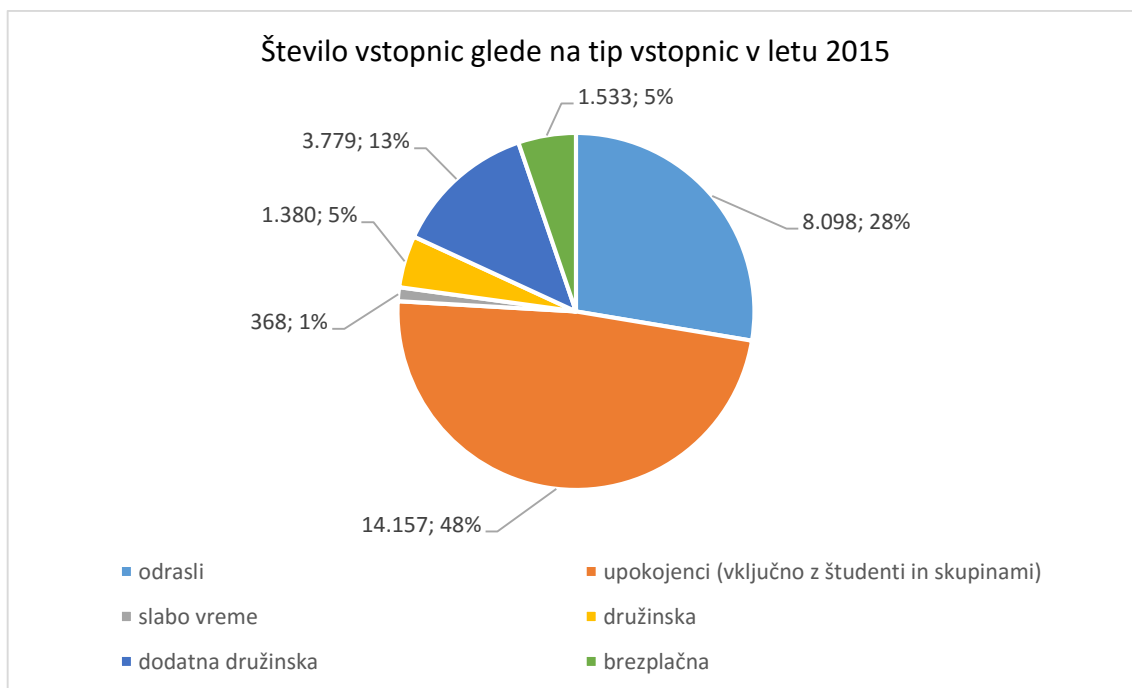
a) Število in struktura obiskovalcev

Slika 5: Obiskanost razglednega stolpa po mesecih glede na tip vstopnic v letu 2015.

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi.

Slika 6: Obiskanost razglednega stolpa glede na tip vstopnic v letu 2015.

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi.

Skupno število obiskovalcev v letu 2015 je bilo 29.315. V strukturi so prevladovali upokojenci, študenti in skupine (n = 14.157, 48 %), ki plačujejo vstopnico 5 EUR (z DDV, ki predstavlja 9,5 %). Brezplačnih vstopnic je bilo 1.533 (5 %), predvsem na račun prostega vstopa ob otvoritvi. Povprečni neto prihodek po obiskovalcu je znašal 4,64 EUR, kar je 7,2 % manj od načrtovanega (načrtovano: 5 EUR po obiskovalcu). Število obiskovalcev je bilo povečano za 220 % glede na predvidevanja v marketinškem načrtu (na letni ravni je bilo predvidevano maksimalno 40.000 obiskovalcev). Po začetnem velikem obisku v septembru in oktobru je prišlo do močnega upada obiskovalcev v novembru in decembru.

Tip vstopnice	Število	Cena z DDV v EUR	Cena brez DDV v EUR	Prihodki od vstopnic v EUR
Odrasli	8.098	7	6,39	51.746,22
Upokojenci (vključno s študenti in skupinami)	14.157	5	4,56	64.555,92
Družinska	1.380	14	12,78	17.636,40
Dodatna družinska	3.779			
Slabo vreme	368	3,5	3,19	1.173,92
Brezplačna	1.533			
SKUPAJ	29.315			135.112,46

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi in poročila.

Opombe:

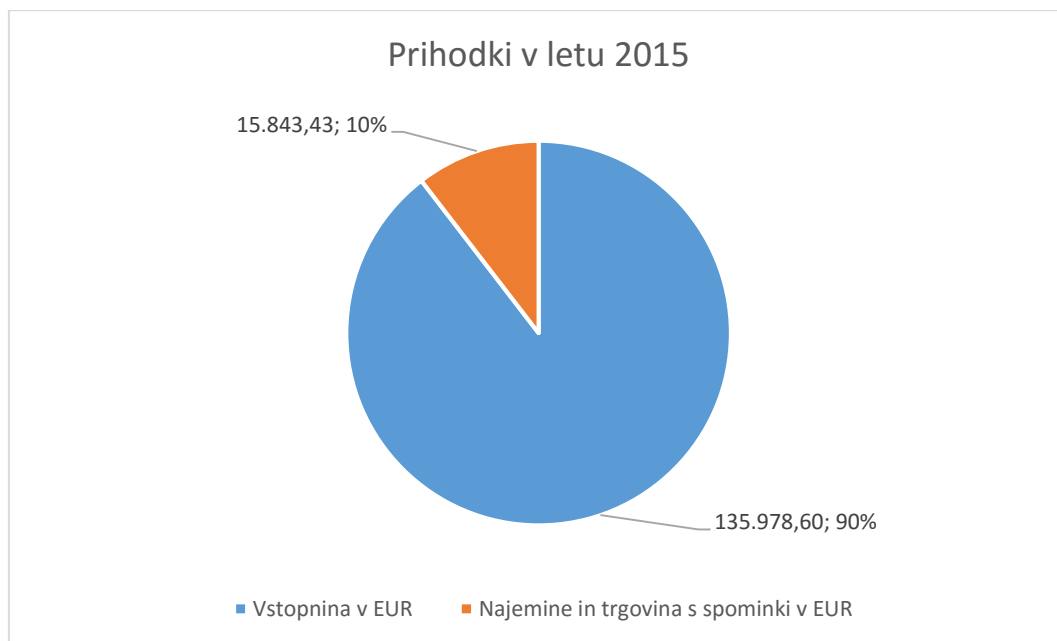
Pri izračunu prihodkov so upoštevane cene brez DDV (9,5%). Na začetku poslovanja (cca. 1 mesec) izvajalec ni bil zavezanec za DDV, zaradi tega je izkazana razlika 866,14 EUR.

Družinska vstopnica je vstopnica, ki se izdaja za družine (2 odrasli osebi in do 3 otroke), katere cena znaša 14 EUR. Plača se 1 vstopnica, glede na število družinskih članov se izdajo še dodatne družinske vstopnice, ki so zajete v osnovno ceno družinske vstopnice. S tem je zagotovljen evidentiran vstop v objekt in štetje vseh obiskovalcev. Povprečna cena 5 EUR po obiskovalcu je bila potrjena na podlagi gradiva iz javne razgrnitve ter njene potrditve na občinskem svetu leta 2014.

b) Prihodki od prodanih vstopnic in najemnina (vključno s trgovino s spominki)

V letu 2015 (4 meseci): 151.822,03 EUR (brez DDV)

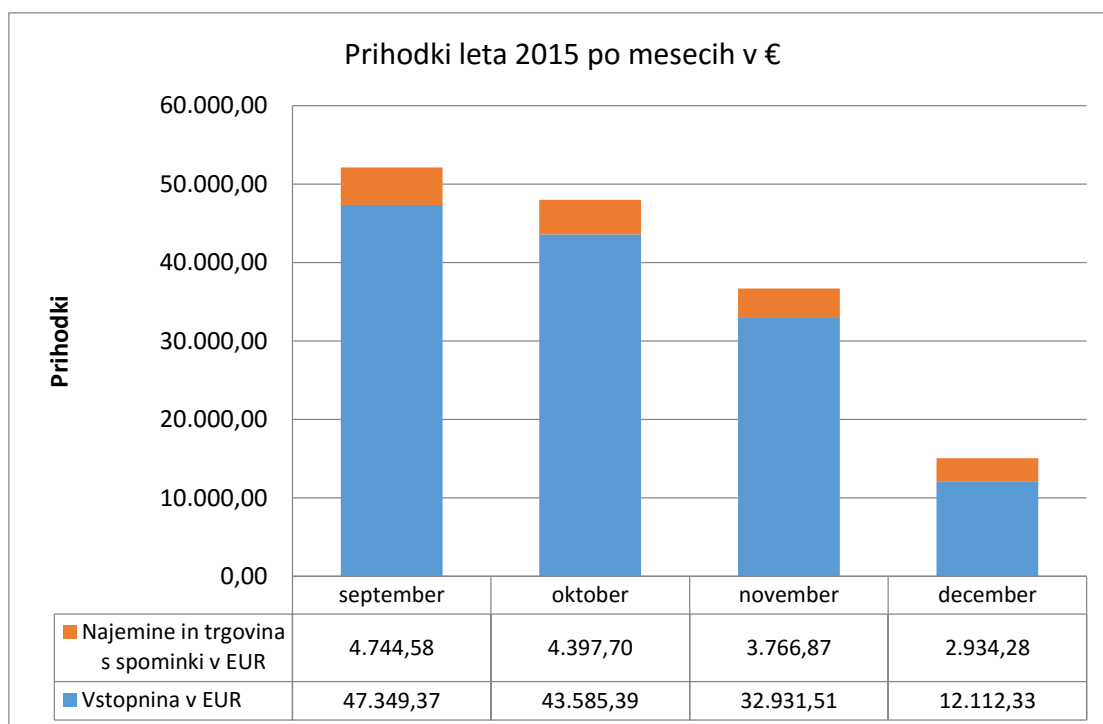
Slika 7: Prihodki v letu 2015

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi in poročila.

Opomba: prodaja spominkov je povečala prihodke in stroške TZ Lendava vabi v letu 2015.

Slika 8: Prihodki v letu 2015 po mesecih

Vir: Računovodska evidenca TZ Lendava vabi.

Na podlagi sklenjene izvajalske pogodbe je Turistična zveza Lendava vabi prevzela vse obveznosti do lastnika objekta in se zavzela za sklenitev najemne pogodbe z izvajalcem gostinskih storitev, ki je bil izbran na občinskem razpisu (sklop B). Vsi prihodki ter stroški projekta so poračunani in je ugotovljena razlika v višini 37.464,27 EUR nakazana Občini, ki jo ta mora porabiti namensko za projekt (pet let se na projektu ne sme ustvarjati dobiček).

1.3. Neposredni in posredni stroški projekta v obdobju september – december 2015

Tabela 1: Struktura stroškov v letu 2015

	EUR	DELEŽ (%)
Stroški 2015 - skupaj	122.350,18	100,0%
Neposredni stroški	72.620,90	59,4%
stroški plač	21.173,14	17,3%
stroški storitev	31.358,60	25,6%
stroški energije, materiala, trgov. blaga	20.089,16	16,4%
Posredni stroški	49.729,28	40,6%
stroški dela (pogodbe, javna dela)	5.534,38	4,5%
stroški trženja, marketinga in razvoja	44.194,90	36,1%

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi in poročila.

V potrjeni dokumentaciji (v dokumentaciji javne razgrnitve in povzetku marketinškega načrta) je bila uporabljena terminologijo fiksni in variabilni strošek, ki se lahko smiselno primerja s posrednimi in neposrednimi stroški, ki jih navajamo v poročilu. Navedeni neposredni stroški so približek fiksnih stroškov in navedeni posredni stroški so približek variabilnih stroškov.

a) Neposredni stroški projekta

Neposredni stroški projekta predstavljajo 59,4 % vseh stroškov. Nanašajo se na:

- Stroške plač redno zaposlenih (2,5 oseb), ki vključno z izplačilom regresa, stroškov prevoza in malice ter nadurno delo predstavljajo 17,3 % vseh neposrednih stroškov (21.173,14 EUR). Povprečni strošek zaposlenega oziroma povprečna bruto plača v letu 2015 je znašala 1.113,97 EUR, kar predstavlja 71,60 % povprečne bruto slovenske plače in 82,42 % povprečne bruto plače zaposlenih v OU Občine Lendava.
- Stroške storitev, ki znašajo 25,6 % vseh neposrednih stroškov (31.358,60 EUR). Nanašajo se na ureditev razsvetljave stolpa ter na stroške komunalnih, tiskarskih, telekomunikacijskih, bančnih in drugih storitev.
- Stroške energije, materiala, trgov. blaga (čistila, drobni inventar), ki znašajo 16,4 % vseh neposrednih stroškov (20.089,16 EUR).

b) Posredni stroški projekta

Zaradi povečanega obsega poslovanja (odpiralni čas, števila obiskovalcev) in pogodbene omejitve zaposlovanja do 3 oseb je nastala vrzel zmogljivosti Turistične zveze Lendava vabi, ki se je zapolnjevala z javnimi deli ter angažiranjem pogodbenih izvajalcev. Posredni stroški so v obravnavanem obdobju 2015 znašali 40,6 % vseh stroškov. Nanašajo se na stroške, katerih vsebina je podrobneje pojasnjena v točki 1.4. in sicer so to stroški:

- Dela (pogodbe, javna dela), ki znašajo 4,5 % (5.534,38 EUR).
- Trženja, marketinga in razvoja, ki znašajo 36,1 % (44.194,90 EUR)

1.4. Razvoj lokacije in projekta v letu 2015

Osnovni projekt je zajemal izgradnjo stolpa in parkirni prostor pred stolpom. Že med gradnjo smo ugotovili, da je potreben razvoj lokacije v smislu zagotavljanja parkiršč za osebne avtomobile (gramozirano parkirišče), parkirišče za avtobuse (asfaltirano) in dodatne komunalne opreme (klopi, koši za smeti...). Potrebno je bilo urediti tudi preselitev štirih lesenih prireditvenih brunaric na lokacijo stolpa Vinarium. Izvedbo teh aktivnosti je financirala občina.

Ključnega pomena za uspešen zagon dejavnosti na lokaciji Stolp Vinarium so bile izvedene podpirne aktivnosti, ki smo jih na podlagi občinskega programa pospeševanja turizma izvajali v letih 2014 in 2015. Potrebni so bili veliki naporji za odpravo negativnih posledic kampanje proti izgradnji stolpa in vzpostaviti takšno vzdušje, ki ne bo odganjalo, ampak privabljal obiskovalce. Pri teh aktivnostih je bilo ključnega pomena sodelovanje z mediji, razvoj integralnega turističnega produkta »Festival Vinarium«, neposredni kontakti s ciljnimi skupinami obiskovalcev in novi pristopi pri promoviranju lokalnega turizma s pomočjo socialnih omrežij. Potreba je bila tudi po vzpostavitvi lokalne turistične agencije (vsebinsko preoblikovanje podjetja Turizem Lendava d.o.o.) pri čemer pa nismo bili uspešni. Kljub temu se je pokazalo, da so lokalni dejavniki podpornega okolja (TZLV, Turizem Lendava d.o.o., Območna obrtna zbornica Lendava in turistična društva) opravili veliko potrebnega dela.

Vlaganja in povezava ključnih prireditev v marketinško uspešnejši in celovitejši produkt (Festival Vinarium) je bilo ključnega pomena za pozitivno promocijo projekta Stolp Vinarium (TZLV, Turizem Lendava d.o.o. in Občinska uprava). Pomembno vlogo so odigrale tudi turistično informacijske točke in osrednja turistična informacijska pisarna, kljub temu, da niso bili organizirani na visoki profesionalni ravni. Pri podpornih trženjskih, marketinških in razvojnih aktivnostih smo se pretežno opirali na lokalne dejavnike podpornega okolja. Pomembnejše naloge so opravili: Občinska uprava, TZLV, Turizem Lendava d.o.o. in aktivnejši člani TZLV (društva). Strokovno podporo pri delu lokalnih izvajalcev so nudili podjetje Mediaspeed, radio Murski val in regionalne radijske postaje. Pri trženju stolpa in izvajanju projektnih nalog smo računali na odzivnost gostinsko-turističnih organizacij, ki imajo dobre reference in prodajno mrežo (Sava Turizem, Terme Lendava). Na javni poziv se takšne organizacije niso odzvale (niso videle podjetniške priložnosti), zaradi tega se je prijava in sodelovanje Turistične zveze Lendava vabi izkazalo ključnega pomena pri izvajanju projektnih nalog.

Uspešna otvoritev Stolpa Vinarium je pomenila pozitivno prelomnico in močno vplivala na poznejši odziv obiskovalcev stolpa. Od opravljenih razvojnih nalog v letu 2015 je potrebno omeniti še prometno študijo, ki jo postopoma uresničujemo, vzpostavitev sistema štetja prometa ter sodelovanje z Evropskim redom vitezov vina.

Slika 9: Otvoritev stolpa Vinarium dne 2.9.2015.

1.5. Ugotovitve iz zagona projekta in poslovanja v obdobju september – december 2015

Ključne ugotovitve so sledeče:

- Odziv obiskovalcev je močno presegel pričakovanja v septembru in oktobru.
- Odziv obiskovalcev je vidneje upadel v novembru in nato še v decembru, ko je bil na ravni načrtovanega.
- Zagonsko obdobje september – december 2015 ni podalo zanesljivih podatkov ter izhodišč za načrtovanje nadaljnjih aktivnosti.
- Nakazana sredstva občini v višini 37.464,27 EUR presegajo vrednost amortizacije³ objekta za leto 2015, ki znaša 25.007,49 EUR.
- Izvajalec je posloval z manjšim številom zaposlenih od potrebnega (glede na obseg dela in števila obiskovalcev), kar je ugodno vplivalo na stroške poslovanja ter povečanje tveganj z vidika varnostih dejavnikov.
- Nakazano razliko med prihodki in odhodki je potrebno namensko porabiti za namene projekta.

³ Na podlagi prijave projekta in potrjene investicijske dokumentacije je predvidena amortizacija za objekt 3% in za opremo 12%, kar je v skladu s Pravilnikom o spremembi Pravilnika o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS št. 120/2007, 48/2009, 112/2009 in 58/2010).

2. Referenčno leto 2016

2.1. Odpiralni čas in število zaposlenih

V letu 2016 se je odražala določena mera previdnosti zaradi upada števila obiskovalcev novembra in decembra 2015.

Število zaposlenih se je januarja povečalo na 3 in aprila na 3,5 zaposlenih. Obseg obratovanja se ni spreminjal do 16. marca 2016. Sprememba obsega obratovanja se je uvedla v času pred velikonočnimi prazniki, ko je bil pričakovan povečan obisk razglednega stolpa. Obratovalni čas se je povečal na 7 dni v tednu, kar v povprečju znaša 64,6 ur na nivoju tedna ter predstavlja povečanje za 60,8 % glede na načrtovano obratovanje (5 dni v tednu po 8 ur / 40 ur na ravni tedna).

Obratovanje in odpiralni čas

Obratovanje: 12 mesecev

Odpiralni čas: 7 dni v tednu

januarja, februarja in do 16. marca: 10. -17. ure, v petek in soboto do 19. ure

od 17. marca do 31. marca in oktobra: 10. - 19. ure
aprila in septembra: 10. - 20. ure

maja, junija, julija in avgusta: 9. - 21. ure

novembra in decembra: 10. - 17. ure

SKUPAJ odpeto: 348 dni

SKUPAJ zaprto: 16 dni

Število zaposlenih: 3,5 oseb

V letu 2016 je bilo opravljenih 9.996 učinkovitih⁴ ur dela od tega so zaposleni v TZLV opravili 6978 učinkovitih ur (70 % vključno z nadurami).

Povprečna bruto plača v letu 2016 je znašala 1.532,78 EUR, kar predstavlja 96,73% povprečne bruto slovenske plače in 109,37 % od povprečne bruto plače zaposlenih v OU Občine Lendava.

Struktura zaposlenih*:

Nazivi delovnih mest	Število
Informatik - organizator	1
Receptor-informator (promotor)	2
Čistilka	0,5

* Opomba: Dodatno angažiranje na podlagi javnih del, pogodbenih del in nadurnega dela.

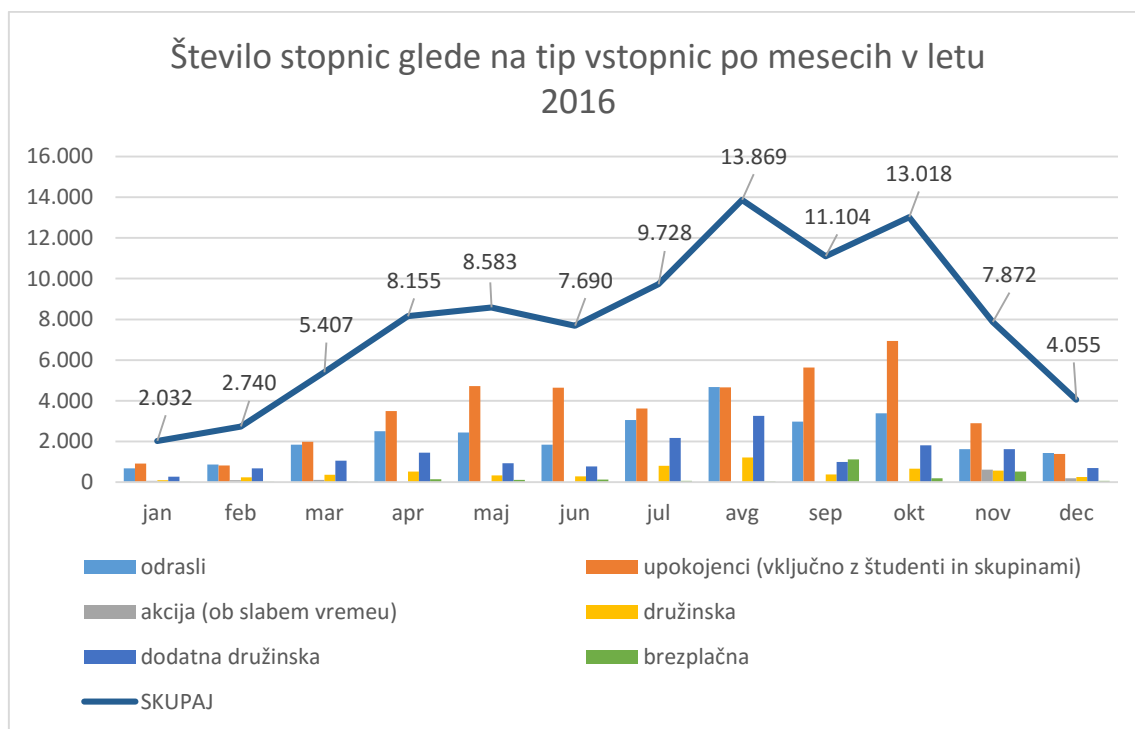
Povečanje povprečnih plač na slovensko povprečje je bilo nujno zaradi razmeroma težkih pogojev dela in možno izvesti zaradi uspešnosti projekta.

⁴ Realizacija učinkovitih ur je vključena v neposredne stroške dela.

2.2. Število obiskovalcev in prihodki v referenčnem letu 2016

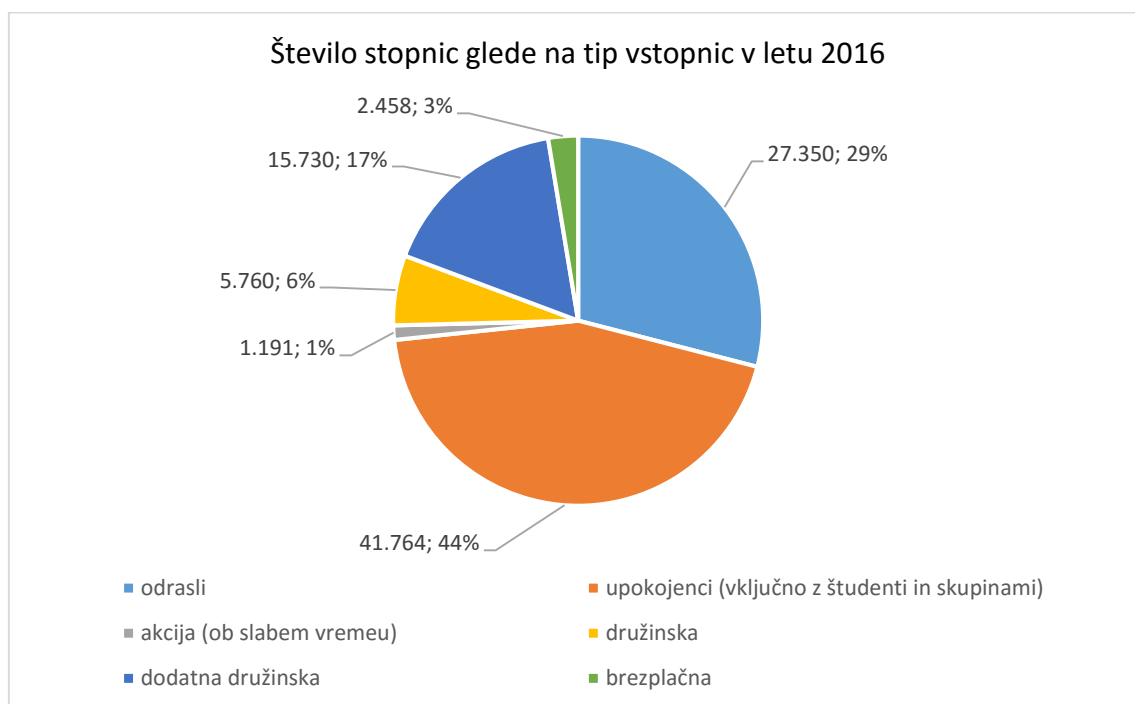
a) Število in struktura obiskovalcev

Slika 10: Obiskanost razglednega stolpa po mesecih glede na tip vstopnic v letu 2016.

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi.

Slika 11: Obiskanost razglednega stolpa glede na tip vstopnic v letu 2016.

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi.

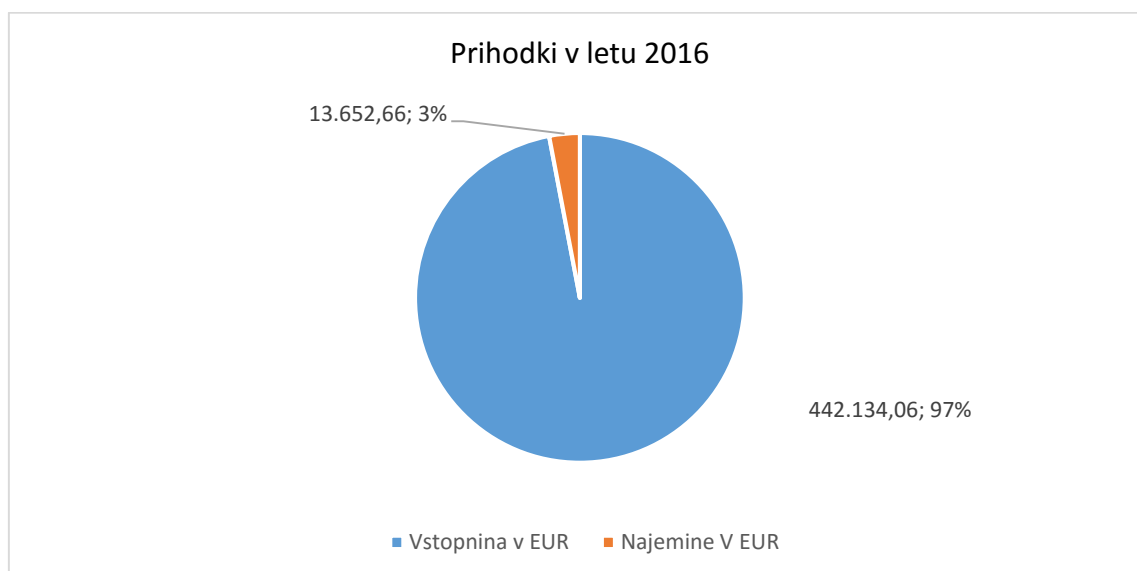
Struktura obiskovalcev (glede na tip vstopnic) je v primerjavi z letom 2015 praktično nespremenjena. Prevladujejo vstopnice »upokojenci vključno s študenti in skupinami« (n = 41.764, 44 %). Brezplačnih vstopnic je bilo 2.458 (3 %) predvsem na račun prostega vstopa ob praznovanju prve obletnice stolpa in udeležencev šolskega državnega tekmovanja o sladkorni bolezni. Prost vstop imajo tudi šoferji avtobusov in turistični vodiči, kar je uveljavljena praksa v turizmu. Povprečni neto prihodek je znašal 4,69 EUR, kar je 8 % manj od načrtovanega v marketinškem načrtu. Število obiskovalcev je v letu 2016 preseglo po marketinškem načrtu načrtovano maksimalno število obiskovalcev (to je 40.000) za 135 %. Dinamika obiskovalcev je bila šibkejša v mesecih januar, februar, marec in december.

Tip vstopnice	Število	Cena z DDV v EUR	Cena brez DDV v EUR	Prihodki od vstopnic v EUR
Odrasli	27.350	7	6,39	174.766,50
Upokojenci (vključno s študenti in skupinami)	41.764	5	4,56	190.443,84
Družinska	5.760	14	12,78	73.612,80
Dodatna družinska	15.730			
Slabo vreme	1.191	3,5	3,19	3.799,29
Brezplačna	2.458			
SKUPAJ	94.253			442.622,43

b) Prihodki od prodanih vstopnic in najemnina

V letu 2016: 455.786,72 EUR (brez DDV)

Slika 12: Prihodki v letu 2016

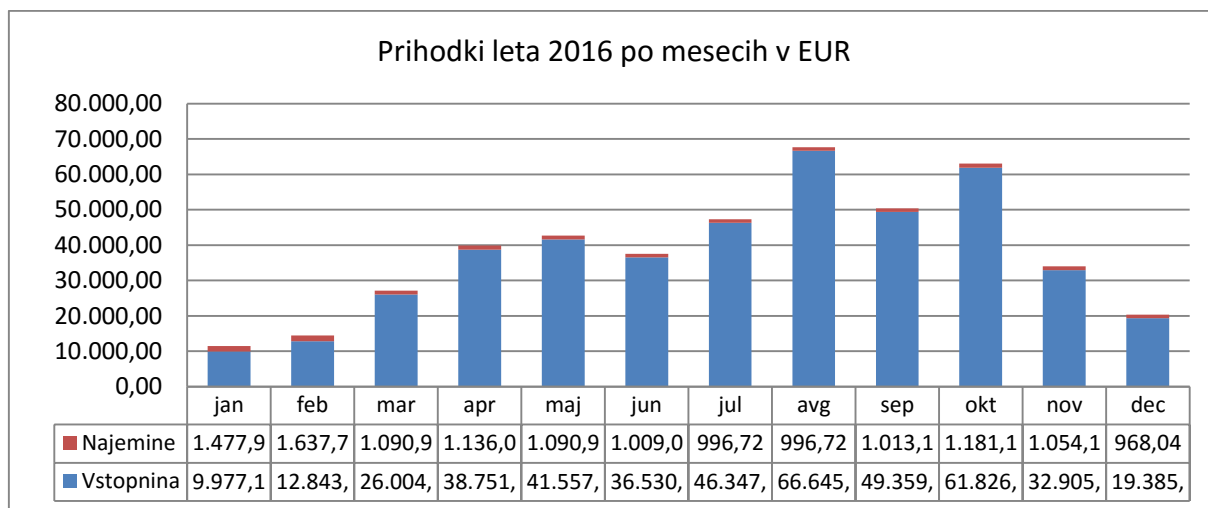

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi.

Opomba:

Trgovino s spominki TZLV izvaja od l. 2016 v lastni režiji. Naročnik po pogodbi ne zagotavlja vkalkuliranega dobička (5%), omogoča pa izvajanje lastne dejavnosti na področju prodaje spominkov z namenom, da motivira izvajalca za prodajo spominkov, ki v letu 2015 ni bila posebej uspešna.

Slika 13: Prihodki v letu 2016 po mesecih

Vir: Računovodska evidenca TZ Lendava vabi.

Zaradi spremenjenih okoliščin izvajanja projekta (preseganje predvidenega števila obiskovalcev) je na podlagi aneksa številka 1 k osnovni pogodbi izvajalec nakazal Občini akontativni znesek prihodkov iz naslova deleža od vstopnic, ki znaša 1,50 EUR od obiskovalca. Na tej osnovi je v letu 2016 Občini nakazanih 141.379,50 EUR. Tako kot za leto 2015, so tudi za leto 2016 poračunane vsa ugotovljene razlike med prihodki in odhodki projekta v višini 35.186,98 EUR (podlaga je aneks št. 2 in revizijsko poročilo). Skupno je iz naslova projekta za leto 2016 v proračun občine nakazanih 176.566,48 EUR, ki jo mora občina porabiti za namene projekta.

2.3. Neposredni in posredni stroški projekta v referenčnem letu 2016

Tabela 2: Struktura stroškov v letu 2016

	EUR	DELEŽ (%)
Stroški 2016 - skupaj	279.220,24	100,0%
Neposredni stroški	183.284,69	65,6%
stroški plač	88.596,14	31,7%
stroški storitev	66.474,85	23,8%
stroški energije, materiala, trgov. blaga	28.213,70	10,1%
Posredni stroški	95.935,55	34,4%
stroški dela (prvi izziv, pogodbe, javna dela)	21.047,03	7,5%
stroški trženja, marketinga in razvoja	74.888,52	26,8%

Vir: Evidenca TZ Lendava vabi.

a) Neposredni stroški projekta

Neposredni stroški projekta znašajo v letu 2016 65,6% (183.284,69 EUR) vseh stroškov. Nanašajo se na stroške:

- Zaposlenih (3,5 izvajalca povprečno na letni ravni) vključno z izplačanimi regresi, stroški prevoza na delo in malico ter nadurno delo predstavlja 31,7 % (88.596,14 EUR) vseh neposrednih stroškov. Povprečna bruto plača v letu 2016 je znašala 1.532,78 €, kar predstavlja 96,73% povprečne bruto slovenske plače in 109,37 % povprečne bruto plače zaposlenih v OU Občine Lendava.
- Storitve, ki znašajo 23,8% (66.474,85 EUR) od vseh neposrednih stroškov. Največji strošek (19.427,44 EUR oz. 29%) predstavlja strošek programa za kontrolo pristopa (izvajalce je določil dobavitelj opreme razglednega stolpa – del izvedbe investicije).
- Energije, materiala, trg. blaga (čistila, drobni inventar, itd.), ki znašajo 10,1% (28.213,70 EUR) vseh stroškov.

b) Posredni stroški projekta

V letu 2016 se je povečal obseg poslovanja (odpiralni čas se je povečal za 60,8% in število obiskovalcev za 235 %) glede na načrtovano ob zagonu projekta (gradivo iz javne obravnave), kljub temu se ni bistveno povečalo število zaposlenih pri Turistični zvezi Lendava vabi skladno z povečanim obsegom dela, kar ugotavlja tudi notranji revizor v svojem poročilu. Takšno stanje je vplivalo na nerealno nizke neposredne stroške in nekoliko povišane posredne stroške projekta. Posredni stroški predstavljajo 34,4% (95.935,55 EUR) vseh stroškov in predstavljajo stroške:

- Stroške dela (prvi izziv, pogodbe, javna dela), ki predstavljajo 7,5% (21.047,03 EUR).
- Stroški trženja in razvoja ponudbe, ki znašajo 26,8% (74.888,52 EUR). Stroški se navezujejo na vsebine, opisane v točki 2.4.:
 - Neposredno trženje in promocija v skupni višini 22.169,39 EUR (sodelovanje in udeleževanje na drugih promocijskih prireditvah in aktivnosti, vključno s stroški oglaševanj in nastopov na sejnih, v medijih in socialnih omrežjih, itd.).
 - Posredno trženje in promocija v skupni višini 42.719,13 EUR (sofinanciranje Festivala Vinarium v višini 25.883,53 EUR, Razstava velikanov – Miro v višini 9.850,00 EUR, Hotiški ribiški dnevi v višini 4.000,00 EUR, Prireditve Galop v višini 2.565,00 EUR, Evropski red vitezov v višini 422,00 EUR).
 - Strokovna podpora pri trženju in razvoju turistične ponudbe v skupni višini 10.000,00 EUR.

2.4. Razvoj lokacije in projektov v letu 2016

Občina je največ pozornosti posvetila ureditvi 11 izogibališč na vinsko-turistični cesti in Festivalu Vinarium, ki je osrednja promocijska prireditve za turistični razvoj občine. Festival povezuje že uveljavljene prireditve kot so Bogračfest, Lendavska trgatev, strokovna konferenca, Hotiški ribiški dnevi in predstavlja osrednji integralni turistični produkt. Izogibališča so se financirala iz občinskega proračuna in potencialno predstavljajo upravičene stroške projekta (razen asfaltiranja). Javni del programa Festival Vinarium se financira na podlagi letnega Programa pospeševanja turizma, nadgradnja projekta pa s sofinanciranjem izvajalcev programa, sponzorjev in drugih udeležencev v projektu. Ob Festivalu Vinarium je najpomembnejši integralni produkt »vstopni turistični portak« Lendave, ki smo ga pričeli razvijati v letu 2016.

Turistična zveza Lendava vabi je kot razvoj lokacije uredila otroško igrišče, postavila vitrine v kupoli stolpa ter skrbela za animacijo turistov. Z namenom, da se poveča obseg ponudbe se je poskušalo s postavitvijo prireditvenega šotora in lastno ponudbo kapacitet za večje skupine, kar pa se ni pokazalo za posebno uspešno.

Za ohranjanje števila obiskovalcev so ob kakovostni ponudbi ključnega pomena še trženjske in promocijske aktivnosti, ki zahtevajo stalna vlaganja. Ključno vlogo so pri tem imeli zunanji izvajalci (posredni stroški) in sicer:

- Galerija-Muzej Lendava pri izvajanju projekta »Likovni velikani na lendavskem gradu« in povezovanju ponudbe s Stolpom Vinarium (10.000 – 15.000 neposrednih kontaktov)
- Kreativna baza, Murski val in Mediaspeed pri vključevanju v slovenski medijski prostor, kjer smo bili zelo uspešni (analiza Press klipinga)
- Sodelovanje z Marjanom Hribarjem s.p., Hribar Consulting pri oblikovanju integralnega turističnega produkta, vključevanju v ponudbe turističnih agencij in razpoznavnost v srednjeevropskem prostoru (smeri razvoja in organizirane skupine)
- Skupni nastopi s Postojnsko jamo, Ljubljanskim gradom in Muzejem Kobarid
- Promocija preko dobro obiskanih prireditev v lokalnem okolju: Hotiški ribiški dnevi, nogomet in Pomurski galop (skupaj 15.000 – 25.000 neposrednih kontaktov)
- Sejem Alpe-Adria v Ljubljani, predstavitve po trgovskih centrih Mercator in tri predstavitve v Budimpešti

2.5. Primerjava rezultatov referenčnega leta 2016 z načrtovanimi

Načrtovana gibanja in ekonomika je bila povzeta v gradivu za javno razgrnitev, ki je bila izvedena v letu 2014. Istega leta je občinski svet potrdil gradivo, ki je bilo predmet javne razgrnitve. V nadaljevanju prikazujemo primerjavo med načrtovanimi gibanji in dejansko ugotovljenimi v referenčnem letu 2016.

Pokazatelj	Predvideno	Dejansko v letu 2016	Indeks
Št. obiskovalcev	max. 40.000	94.253	236
Prihodek od obiskovalca	5 EUR	4,69 EUR	0,94
Prihodki skupaj	200.000 EUR	455.786,72 EUR	228
Fiksni (neposredni stroški)	90.000 EUR	183.284,69 EUR	204
Variabilni (posredni stroški)	1 EUR po obiskovalcu	95.935,55 EUR	240
Stroški skupaj	130.000 EUR	279.220,24	215
Amortizacija (uporabnina)	91.568 EUR	176.556	193
Točka preloma	22.500 obisk. 65% prihodkov	55.000 obisk. 61% prihodkov	

Število obiskovalcev in marketinško-trženjski uspeh projekta je presenetil tako strokovno kot tudi laično javnost. Preseganje optimistične napovedi iz marketinškega načrta za 55.000 obiskovalcev ali 236% je velik uspeh, ki je pomembno vplival tudi na pogoje izvajanja projekta in njegovo ekonomiko. Kritično točko je predstavljal promet na vinsko-turistični cesti že pri načrtovanem številu obiskovalcev in druga varnostna tveganja, ki izhajajo iz velikega števila obiskovalcev. Trg je potrdil, da je povprečna cena neto 5 EUR po obiskovalcu realna. V marketinškem načrtu je bila predvidena cena vstopnice na ravni 3 EUR po obiskovalcu, kar smo spremenili ob korekcijah za javno razgrnitev in se je odločitev pokazala za pravilno. Relativno visoka cena vstopnice pa zahteva dodatno ponudbo, programe in vsebine, kar vpliva tudi na stroške poslovanja (posredne in neposredne). Prihodki in posredni (variabilni) stroški projekta so realizirani sorazmerno in skladno s preseženim obiskom in prihodki projekta. Fiksni stroški (neposredni) so bili višji od načrtovanega za 204%, kar je manjša prekoračitev od rasti prihodkov. Kljub temu se ugotavlja, da so tudi v referenčnem letu ti stroški podcenjeni, ker bo treba povečati število redno zaposlenih.

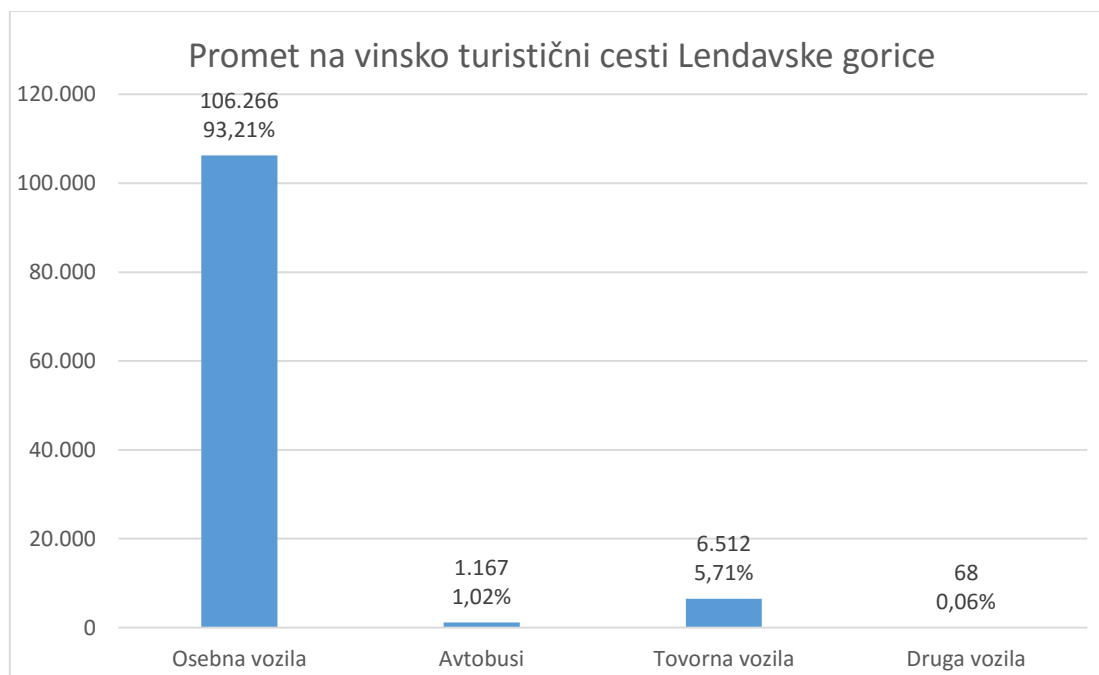
Načrtovana točka preloma je bila pri 65% prihodkov, realizirana v referenčnem letu 2016 pa je bila pri 61% prihodkov in 55.000 obiskovalcev. Pod predpostavko, da je uporabnina enaka amortizaciji (v obdobju 5 let se uporabnina ne sme zaračunavati) ugotavljamo, da bi ta glede na nakazila občini bila presežena za ~85.000 EUR ali 93%.

2.6. Promet kot kritična točka projekta

Promet je večji od pričakovanega, povzročča občasne nevšečnosti, ni pa bilo večjih zastojev ali nesreč. Prometno najbolj obremenjeni so meseci julij in avgust (~10.000 vozil), posebej pa je obremenjen mesec september (12.000 vozil), ko so v gričevnatem delu tudi trgatve. Na dnevni ravni so obremenjene sobote in nedelje. V najbolj obiskanih mesecih je dnevni obisk na ravni 1.000 – 2.000 obiskovalcev dnevno. V teh dneh je opaziti pomanjkanje parkirišč in večje težave v prometu. Večina turistov prihaja na stolp z osebnimi vozili (106.266) in avtobusi (1.167). V zagonski fazi projekta

so bili ob vikendih organizirani prevozi iz Lendave, kar pa se ni posebej dobro obneslo, ker se jih obiskovalci niso posluževali. Kolesarjev in pohodnikov nismo evidentirali ocenjujemo pa, da na takšen način obišče stolp približno 10% obiskovalcev, kar je v skladu s pričakovanji. Pri urejanju prometa lahko izvajalec angažira občinsko redarsko službo, ko oceni, da je to potrebno. To se je prakticalo ob večjih prireditvah in dogodkih. Parkirnina se ne zaračunava, kar predstavlja še en potencialni vir prihodkov za lokalno prebivalstvo. K urejanju prometa so veliko pripomogla tako imenovana izogibaljšča in enosmerni promet za avtobuse. Obiskovalci imajo največ pripomb na pomanjkljivo turistično-prometno signalizacijo.

Slika 14: promet na vinsko turistični cesti

Vir: Evidenca Občine Lendava.

2.7. Ugotovitve iz zagona projekta in poslovanja v referenčnem letu 2016

Ključne ugotovitve so sledeče:

- Rezultati leta 2016 so v veliki meri posledica spodbujanja turizma v preteklih letih.
- Turizem zahteva stalno angažiranje in vlaganja, da bi se dosegli rezultati.
- Število obiskovalcev se je močno povečalo in presega vsa pričakovanja.
- Izvajalec še vedno posluje z manjšim številom zaposlenih od dejansko potrebnega na kar opozarja tudi notranja revizija.
- Potrebno je določiti optimalno število zaposlenih ob upoštevanju podatkov iz referenčnega leta.
- Število zaposlenih se bo moralo povečati najmanj za 2, kar bo povečalo neposredne stroške projekta za cca. 40.000 EUR in delno razbremenilo posredne stroške za približno 20.000 EUR pod pogojem, da se z novimi

zaposlitvami okrepi izvajanje organizacijsko varnostnih nalog in nalog s področja trženja, ki so bremenile posredne stroške projekta.

- Potrebno je okrepiti informiranje javnosti o izvajanju projekta in doseženih rezultatih.
- Notranja revizija je potrdila verodostojnost računovodskih izkazov in poročil. Zaradi spremenjenih okoliščin poslovanja je potrebno na novo definirati pogodbeno razmerja in odgovornosti izvajalcev projekta.
- Nakazana sredstva Občini presegajo amortizacijo⁵ objekta za leto 2016, ki znaša 91.562,64 EUR vključno z amortizacijo EU sredstev.
- Zaradi spremenjenih okoliščin izvajanja projekta glede na potrjeno dokumentacijo ob zagonu projekta, je potrebno na podlagi ugotovitev referenčnega leta opredeliti in pripraviti nov načrt in pravne podlage za izvajanje projekta do konca leta 2020 (ponoviti razpis za izbor izvajalca in aktivneje vključiti občinsko upravo).
- Potrebno je zagotoviti namensko porabo sredstev, nakazanih na Občino iz naslova projekta.
- Zagotoviti je potrebno kontinuirana vlaganja v marketing, trženje in razvoj z namenom, da se na dolgi rok ohrani 80.000 obiskovalcev na letni ravni.
- Pri izvajanju nalog iz projekta je v večji meri potrebno upoštevati varnostna tveganja (organizacija dela, varnost in zadovoljstvo obiskovalcev, prometni režim, itd.).
- Ureditev projektne arhiva in obvladovanje tveganj v okviru Občinske uprave Občine Lendava.
- Potrebna so dodatna vlaganja v razvoj lokacije (gostinska ponudba in parkirišča).
- Aktivnosti je potrebno usmeriti v celotni razvoj na vinsko turistični cesti (gostinska ponudba, logistika, kakovost storitev, razvoj kadrov, zidaniški turizem, itd.).
- Promet je kritična točka projekta, ki zahteva posebno strokovno obdelavo ter ukrepanje.

⁵ Na podlagi prijave projekta in potrjene investicijske dokumentacije je predvidena amortizacija za objekt 3% in za opremo 12%, kar je v skladu s Pravilnikom o spremembi Pravilnika o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS št. 120/2007, 48/2009, 112/2009 in 58/2010).

V. POVZETEK REVIZIJSKEGA POROČILA

1 UVOD

1.1. Opis postopka in predmet revidiranja

Notranjo revizijo turistične zveze smo opravili na podlagi naročila. V skladu s povabilom k oddaji ponudbe smo opravili notranjo revizijo poslovanja razglednega stolpa Vinarium v letu 2016 in sicer v smislu ocene realizacije pogodbe o upravljanju objekta in vodenju projekta »Stolp Vinarium Lendava« ter namenske porabe sredstev.

1.2. Cilji in postopek revizije

Cilj preveritve je bil ugotoviti:

- ✓ Ali so spoštovana določila pogodbe o upravljanju objekta in vodenju projekta »Stolp Vinarium Lendava«, v smislu namenske porabe sredstev ?
- ✓ Ali je poraba sredstev namenska in skladna s Poročilom o upravljanju stolpa Vinarium Lendava v letu 2016 ?

Postopek revizije

V postopku revidiranja smo pridobili glavno knjigo za stroškovno mesto stolp Vinarium Lendava in vzročno izbrali posamezne stroške in prihodke. Za vzorec smo pridobili podlage, ki dokazujejo namensko porabo sredstev in pojasnila turistične zveze. Pridobili in prebrali smo tudi pravne podlage za razpolaganje z objektom Stolp Vinarium Lendava. Namensko porabo sredstev smo predvsem z vidika, ali se stroški nanašajo na poslovanje stolpa.

2 ZAKLJUČNE UGOTOVITVE

Sklepne ugotovitve

Poročilo o upravljanju stolpa Vinarium Lendava

Pregledali smo skladnost Poročila o upravljanju stolpa Vinarium Lendava glede na računovodske podatke, t.j. skladnost poročila glede na pripoznane prihodke in stroške.

Ugotavljamo

- Da iz računovodskih razvidov izhaja, da so znašali prihodki 455.786,72 EUR in so torej enaki prihodkom, kot so izkazani v poročilu o upravljanju stolpa.
- Da iz računovodskih razvidov izhaja, da so znašali odhodki 455.720,47 EUR in se torej od poročila razlikujejo za 35.120,73 EUR. V poročilu so izkazani manjših stroški. Razlika se v pomembni meri nanaša na vkalkulirane stroške v višini 35.186,98 EUR na kontu 4800. V poročilu zveza ni izkazala stroškov, ki jih je Občina Lendava zaračunala zvezi na podlagi narejenega obračuna, kot razliko med pripoznanimi prihodki in stroški.

Namenska poraba in pripoznani stroški

V reviziji ugotavljamo, da se pripoznani stroški nanašajo na delovanje stolpa in gre torej za namensko porabo sredstev. Pripoznani stroški se nanašajo na delovanje stolpa. Presežek prihodkov nad odhodki je v skladu s pogodbenimi podlagami prejela Občina Lendava.

V poročilu smo podali predvsem naslednja priporočila oz. ugotovitve:

- ❖ Pogodbene podlage za upravljanje objekta in vodenje projekta Stolp Vinarium Lendava je potrebno spremeniti.
- ❖ Mandatne pogodbe so sklenjene za opravljanje imenovanih funkcij, t.j. funkcije predsednika turistične zveze. Za opravljanje dela v povezavi z delovanjem stolpa je po naši oceni potrebno zagotovi druge pravne podlage (npr. pogodbeno delo).
- ❖ Za dokazovanje namenske porabe sredstev običajno veljajo stroga nenapisana pravila. V tej smeri predlagamo, da že iz pogodbenih podlag o sodelovanju neodvournno izhaja vsebina in obseg opravljenega dela. Predlagamo dopolnitve pravnih podlag za nekatere stroške storitev.
- ❖ Občini predlagamo, da naredi simulacijo potrebnega števila zaposlenih in jo upošteva pri nadaljnjem poslovanju oz. vzpostavitvi pravnih podlag.

 <p>Državna Revizija Vid PLOHL s.p.</p>	<p>Vid Plohl, državni notranji revizor</p>
--	---

VI. ZAKLJUČNE UGOTOVITVE REFERENČNEGA OBDOBJA 2015-2016

Projekt se je v obravnavanem zagonskem in referenčnem obdobju (2015-2016) izvajal v skladu s sprejetimi sklepi in usmeritvami iz leta 2014. Do zaključka investicije in pričetka poslovanja stolpa Vinarium je lokalnim dejavnikom na čelu s TZ Lendava vabi in občinsko upravo uspelo vzpostaviti ugodne pogoje za izvajanje nalog iz projekta (pred tem smo bili deležni negativne medijske kampanje), kar je pomembno vplivalo na uspešnost projekta. Poslovno okolje ni kazalo interesa, da bi prevzelo vodenje projekta in stolpa Vinarium.

S projektom smo že v letu 2015 presegli vsa pričakovanja, ki so se pripisovala predvsem začetni radovednosti obiskovalcev. Dober obisk in prihodki iz tega naslova so omogočili nemoten in uspešen zagon dejavnosti na stolpu Vinarium. Ekonomika projekta je pokazala pozitiven finančni rezultat, ki ga bo občina morala namensko porabiti in poračunati v okviru projektnega računovodstva v občinski upravi. Gre za enega od redkih EU projektov v Sloveniji, ki prinaša pozitivne finančne učinke.

V letu 2016 se je vstopilo z občutkom razmeroma visokih tveganj glede obiska in prihodkov. Intenzivne so bile tržne, marketinške in razvojne aktivnosti, ki so realizirane v okviru prikazanih posrednih stroškov projekta. Rezultati niso izostali, saj se je obisk stolpa močno povečal po velikonočnih praznikih in trajal vso leto. Presežena so vsa pričakovanja v fizičnih in finančnih pokazateljih. Občina in TZ Lendava vabi sta se z aneksom k pogodbi dogovorila za akontativno nakazovanje dela prihodkov občini in vzpostavila finančni okvir za posredne stroške poslovanja. Notranja revizija je potrdila korektnost prikazane ekonomike stolpa v letu 2016 ter razliko med prihodki in odhodki, ki je za leto 2016 nakazana občini. Ob tem je ugotovljeno, da ima izvajalec premajhne lastne zmogljivosti glede na obseg nalog, ki jih opravlja. Prav tako se poudarjajo bistveno spremenjeni pogoji poslovanja in potreba po korekciji (ponovni vzpostavitvi) pogodbenih razmerij.

Na podlagi ugotovitev iz referenčnega leta 2016 bo občina pripravila načrt izvajanja projekta do leta 2020 in izvedla postopke za korekcijo pravnih podlag, s čemer se strinja tudi TZ Lendava vabi, ki ocenjuje, da ji sedanje pogodbeno razmerje ne ustreza.

Kot tveganje projekta je izpostavljen promet, ki se močno povečuje, omejitve lokalne prometne infrastrukture pa so velike. Na tem področju je potrebno poiskati celovite strokovne rešitve in jih v sorazmerno kratkem času uresničiti.

Finančne presežke, ki jih je potrebno namensko in skladno s projektnimi pogoji porabiti, je smiselno nameniti za: zaposlitve in usposabljanja v okviru projekta, posodabljanja prometne in turistične infrastrukture, trženje in razvoj kakovostne ponudbe.

Pri tem je potrebna večja angažiranost občinske uprave, ki mora voditi kompletno projektno dokumentacijo (vključno z vso računovodsko dokumentacijo) in skrbeti za doseganje ciljev projekta. Že sedaj je potrebno razmisliti o razpisu ter podelitvi koncesije po izteku petletnega obdobja, ker so postopki zahtevni in dolgotrajni. Imenovanje posebne projektna skupine za spremljanje izvajanja projekta lahko pripomore k optimiranju vseh projektnih aktivnosti, objektivnejšemu informiranju javnosti in preprečevanju zlorabe projekta v politične namene.